

A PAX ANIMAE ISKOLA ZENEI KONCEPCIÓJA

A gyermek adott lelki, erkölcsi és biológiai készlettel, potenciális készenléttel születik, a világgal való viszonya pedig állandó drámai folyamat. Ez a dráma, a testi és szellemi felnövekedés permanens menete az öt érzékszerv segítségével, azok sajátos informatív útjain át történik, amely valójában nem más, mint a személyességben, az egyetemességben és a teljességben való fokozatos eszmélkedés és tudatosodás.

Ilyen értelemben életünk és emberi sorsunk voltaképpen egy mindig, újra és újra megélt megőrző folyamat, amely meghatározott, négydimenziós közegben, az anyagi Világban történik, az eredet teljes élményével és annak meghatározó viszonylatában. Életünk értelme legalábbis nem kevesebb, hogy amivel útra bocsájtottak bennünket, azt majd hibátlanul újra továbbadjuk. A megtestesült Világ eléggé grandiózus ahhoz, hogy azt teljes valójában megéljük és megpillantsuk, hogy mélyebb értelmét megértsük, s hogy ne rontsunk rajta.

A világ megváltoztatása mint szándék éppen ezért, és annyi közeli bukott szemlélet után, méltatlan szempontja és célja lenne egy újabb igényes pedagógiának.

A hangok világa és a hallás rendkívüli jelentőségű ebben az organikus folyamatban, és mélységesen igaz a szinte közhellyé vált kodályi

mondás, hogy a gyermek hangi beavatása már a születés előtt 9 hónappal megkezdődik. A hangok közege ugyanis nemcsak és nem elsősorban művi világ, hanem sokkal tágabban értelmezendő: kozmikus jelenség, a világ közlése önmagáról minden állapotában, jel és jelentés, nyelv és tünet, az Élet része, mégpedig mindig mélyen testbe ágyazottan, a hangforrás mineműsége szerint. És mégsem tárgyias dolog. A világon mindennek, minden létezőnek, minden viszonylatnak és minden minőségnek hangja, hangi reprezentációja van, egy külön közlése önmagáról s állapotáról. A halláson át a világra így sajátosan pillantunk és pillant-hatunk, a zene e tágasabban értelmezett világa tehát egyben egy más, tágasabb mentalitást is jelent. A zenei (akusztikus) nevelés és gyakorlat ezért a legfontosabb beavatás az ember számára, s ennek a gyermekkor a nyilvánvalóan különösen fontos ideje. A hangok világa ugyanis mind-amellett vibrációs világ, az embert érő hatások egyik legmélyebbike, amely tudattalan, tudatalatti, tudatos és egyetemes énünk valamennyi régiójában rendkívül elevenen hat és azon keresztül mélyen befolyásolja látásunkat és közérzetünket.

Az emberrel veleszületett általános zenei érzékenység és képesség kibontása és foglalkoztatása tehát személyisége teljességének, s így a gyermeki személyiség harmonikus voltának is egyik alappillére, amely a 3+12-es rendszerű iskolában is a többi tárgykörhöz szervesen illeszkedve és a gyermek belső fejlődése szerinti építkezésben nyer alapozást. Követi azt a *természetes* eszmélkedési és tudatosítási *folyamatot*, amely a gyermekben a szemlélődés, a részvétel és a válasz személyes egységében fokozatosan bontakozik, s amely mélyen érzéki és érzelmi voltánál fogva a gyermeket így harmonikus, egységben látó és esztétikus, nem pedig pusztán absztrakt látású emberré teszi.

Az iskolában folyó zenei nevelés a játékoságon, a hangzó dolgokban való játékos elmélkedésen, és azon az éber figyelmen alapul, hogy minden hang rögvést egyfajta teret és viszonyt teremt. A tárgyak hangjai önmagukban világot hordoznak, a hangok pedig kapcsolatot keresnek egymással érzékeinken, érzéseinken és fantáziánkon át, de önmagunkban is. Ez pedig harmonikus vagy diszharmonikus élmény és folyamat, és drámai közeg. A gyermeknek, az embernek ez az első és legmélyebb zeneies

élménye az az alap, amelyre egy teljesen nyílt szemléletű zenei látásmód és nevelés helyezkedik. Az iskolai zenei foglalkozások rendjét pedig az a természetes és körkörös sorrend határozza meg, amit a gyermek belső fejlődése, eszméletének foka, valamint a külső tér, a nagyvilág felé való egyre éberebb figyelme kíván és határoz meg, s amely a *szabad zenéléstől és rögtönzéstől, a zenei anyanyelvi beavatáson át a zeneirodalomhoz vezet*. Ez a módszer a kodályi gondolat egyfajta kibővítése, továbbfejlesztése tehát, térben és időben, személyben és világban egyaránt.

A gyermek zenei nevelésében ezen belül még külön hangsúlyt kap minden vonatkozás, amelynek a hangvilággal elemi kapcsolata van. A zene közege ugyanis nem nélkülözheti a hozzá vezető állandó munkát, a zenei eszközök készítését, a számokkal való viszony megismertetését, de a mozgással és a költészettel való eredendő, mély kapcsolatot sem. S mindez az improvizáció állandó egyéni és közösségi közegében, amely a kozmikus szemléletű, de autonóm ember, s az élő zene és az élő kultúra alapja, s amely nélkül nincsen részvételünk a folyton alakuló világban.

Részletes (ciklikus) tanterv készül mindezek gyakorlatára.

(1993)